

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 8.12.2020

Asia: VNS 3/2020 vp Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi valtioneuvoston selonteosta kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta.

Maa- ja metsätalousministeriö on ollut valmistelemassa selontekoa. Selonteko on maa- ja metsätalousministeriön näkemysten mukainen ja selonteossa on hyvin tuotu esille toimenpiteitä, joilla MMM edistää kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Haluamme kuitenkin tuoda esille muutamia maa- ja metsätalousministeriön toimialan näkökulmasta tärkeitä asioita:

Maa- ja metsätalousministeriö uusi strategiansa vuonna 2019. MMM:n tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä vastuullinen bio- ja kiertotalous on keskeinen osa Suomen kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin perustaa. Ministeriön strategia nivoutuu vahvasti YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden ympärille. Maa- ja metsätalousministeriö haluaa painottaa, että alkutuotannon päätavoitteena on turvata ihmisten tarvitsemat perustarpeet, kuten vesi, ruoka, energia, sekä tarjota raaka-aineita ja palveluita moniin eri tarpeisiin, kuten asumiseen, vaatetukseen, hygieniaan ja samalla edistää kestävän kehityksen eri tavoitteita. MMM:n toiminnan ytimessä ovat tavoitteiden 2,6,12,13,14,15 edistäminen ja osallistumme vahvasti tavoitteiden 3,7,8,9,11 eteenpäin viemiseen.

Maa- ja metsätalousministeriö on monella toimella edistämässä hallitusohjelman tavoitetta osallista-
vasta ja osaavasta Suomesta, joka on sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä yhteiskunta.
MMM katsoo, että tarkasteltaessa kestävään kehitykseen liittyviä asioita, tulee näitä kaikkia kestävyys-
näkökulmia tarkastella yhdessä. Agenda2030:n kantavana ja läpileikkaavana teemana on, että kukaan ei
jäisi kehityksestä jälkeen. Tämä teema on ensiarvoisen tärkeä myös hallitusohjelman toteuttamisessa.
Hallitusohjelmassa todetaankin esimerkiksi kasvihuonekaasupäästövähennystoimien toteuttamisen
osalta, että ne tulee toteuttaa sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti ja niin, että kaikki yhteis-
kunnan osa-alueet ovat mukana.

Kestävyyden eri ulottuvuuksiin kuuluu olennaisesti myös taloudellinen kestävyys. Kestävä kotimainen ruokajärjestelmä voi rakentua vain kannattavan kotimaisen alkutuotannon varaan. Maatalouden yrittäjätulo on ollut heikkoa koko 2000-luvun ajan. Juurisyöt yrittäjätulon trendinomaiseen laskuun juontuvat Suomen liittymiseen EU-jäseneksi, jonka myötä maataloutemme toimii aiempaa vaativammassa toimintaympäristössä. Tuottajahinnat ovat pudonneet samalla kun tuotantokustannukset ovat nousseet.

Alkutuotannon kannattavuuden vahvistaminen eri keinoin on erityisen tärkeää. Alkutuotannon kilpailukykyä on vahvistettava sekä markkinoiden toimintaedellytyksiä parantamalla että EU:n yhteisellä maatalouspolitiikalla. Kilpailukykyä voidaan vahvistaa myös luomalla edellytyksiä alkutuotannon paremmalle resurssitehokkuudelle ja tuottavuudelle.

Hallitusohjelmassa on asetettu tavoite ruokahävikin puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi hallitusohjelman mukaan laaditaan tiekartta hävikin vähentämiseksi ruokaketjun jokaisessa vaiheessa. Tiekartta on valmistumassa vuoden 2021 alussa.

Hallitusohjelman mukaisesti valmistelussa on kansallinen ilmastoruokaohjelma, joka tähtää kulutetun ruoan ilmastojalanjäljen pienentämiseen sekä ymmärryksen lisäämiseen ruoantuotannosta. Lisäksi tavoitteena on tukea yhteiskunnan siirtymistä kohti ilmastokestävää ruokajärjestelmää. Ilmastokestävissä ruokajärjestelmissä huomioidaan kaikki kestävyden näkökulmat: sosiaalinen, taloudellinen, kulttuurinen ja ekologinen kestävyys.

Hallitus on nostanut vahvasti esille myös lannan käsittelyn ja ravinteiden kierrätyksen osana maataloustuotannon kokonaiskestävyttä. Lannan käsittelyn ja ravinteiden kierrätyksen tehostamisen tutkimukseen, kokeiluihin, neuvontaan ja investointeihin on erilaisia kannustinjärjestelmiä. Kuluvalla hallituskaudella Suomessa panostetaan hyvin voimakkaasti myös biokaasun tuotannon ja käytön lisäämiseen erilaisilla toimenpiteillä.

Hallitusohjelman mukaisesti MMM on käynnistänyt maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuuden, joka koostuu seuraavista osista: ilmastokestävä maatalous, ilmastokestävä metsätalous, maankäytön muutokseen liittyvät toimet ja poikkileikkaavat teemat. Kokonaisvaltaisen maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelu on lähössä käyntiin.

Kokonaiskestävyiden vahvistaminen metsien hoidon ja käytön osalta jatkuu. Metsähallituksen omistajapolitiittisia linjauksia on päivitetty paremmin sovittamaan yhteen puun saatavuus, luonnon monimuotoisuus, virkistyskäyttö, ilmastopolitiikan tavoitteet ja maankäytön eri muodot, ja tuloutusvaatimuksessa otetaan entistä vahvemmin huomioon vaikutukset hiilinieluun ja luonnon monimuotoisuuteen. Kestävän metsätalouden rahoitusjärjestelmä uudistetaan painottaen aktiivista ja oikea-aikaista metsien hoitoa ja luonnonhoitotoimia sekä ottamalla huomioon hiilensidonnan kasvattamisen ja luonnon monimuotoisuuden parantamisen. Metsälaki on arvioitu ja kansallisen metsästrategian toimeenpanossa edistetään talousmetsien luonnonhoitoa.

Maa- ja metsätalousministeriö on laatinut vuonna 2018 Maa-, metsä- ja kalatalouden geenivarastrategian. Siinä lähtökohtana on maa-, metsä- ja kalatalouden geenivarojen hyödyntäminen kasvin- ja eläinjalostuksessa. Tavoitteena on sopeuttaa kasvin-, eläin- ja kalataloutta ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastomuutokseen geenivarojen hyödyntäen.

Erätalouden näkökulmasta selonteko sisältää tärkeimmät hallitusohjelmahankkeet eli kansallisen ohjelman vaelluskalakantojen elvyttämiseksi (NOUSU-ohjelma) sekä vesilintujen elinympäristöjen parantamiseen tähtäävän SOTKA-hankkeen.

Hallitusohjelman mukaisesti on laadittu ehdotus kotimaisen kalan edistämishohjelmaksi, joka on lähetetty laajalle lausuntokierrokselle. Edistämishjelma on tarkoitus vahvistaa kevään 2021 aikana ja sen tavoitteena on kaksinkertaistaa kotimaisen kalan käyttö niin, että vuonna 2027 suomalaiset syövät kalaa ravitsemussuosituksen mukaisesti 2-3 kertaa viikossa. Kalan käytön kasvu lisääisi työpaikkoja ja toimeentuloa, parantaisi ihmisten terveyttä ja pienentäisi ruokavalion ilmasto- ja ympäristöjalanjälkeä.

Hallitus on jatkanut työtä, jolla luodaan kannustimia ravinnepestäjä vähentäville ja kiertotalouteen perustuville ratkaisuille kalankasvatuksessa. Vuonna 2021 keskiössä ovat itämerirehun määrittäminen ja sen käytön yleistäminen sekä päästöperusteiset ympäristöluvut merellä tapahtuvassa verkkoallaskasvatuksessa.

Ilmastonmuutos haastaa useiden, ja erityisesti MMM:n toiminnan ytimessä olevien, kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisen. Ilmastovaikutukset korostuvat maa- ja metsätalouden kaltaisissa sää- ja vesiolioista riippuvaisissa toiminnoissa. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttää yhtäältä panostamista MMM:n koordinoimaan valtioneuvoston tason yhteistyöhön ja kansallisen sopeutumissuunnitelman toimeenpanoon sekä toisaalta toimialojen omaa sopeutumista ja siihen kannustavaa toimintaympäristöä. Puhtaat ja runsaat vesiluonnonvarat luovat Suomelle mahdollisuuksia, mutta sopeutumisen edistämiseksi ministeriö on myös esimerkiksi käynnistänyt työt vesihuollon toimintavarmuuden turvaamiseksi sekä peltojen ja metsien vesienhallinnan parantamiseksi. Nämä toimet tukevat osaltaan hallinnonalamme toimia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, joita päivitämme parhaillaan. Lähivuosina ministeriömme johdolla tullaan päivittämään myös ilmastolain mukainen kansallinen ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma.

Valtioneuvoston selonteon seuranta, arviointi ja kehittäminen on oleellisen tärkeää vaikuttavuuden analysoinnin ja toisaalta muutostarpeiden osoittamisen pohjaksi. Tämän työn tulee perustua tutkittuun tietoon.

MMM näkemyksen mukaan on hyvä, että vaalikauden lopulla vuonna 2023 laaditaan koosteraportti Suomen kestävä kehityksen tilasta tukemaan seuraavalla vaalikaudella tehtävää kestävä kehityksen työtä. Tällä tuetaan Agenda2030 työn pitkäjänteisyyttä ja yli vaalikausien ulottuvaa näkökulmaa.

Selonteon seurannan keskeisiä toimenpiteitä on myös kestävä kehityksen seurantaindikaattoreiden päivittäminen. Tässä yhteydessä maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että indikaattorit ovat osaltaan tärkeitä suunnan ja mahdollisen muutoksen osoittajia, ja tältä osin ohjaavat poliittista päätöksentekoa. Tärkeää on myös, kun Suomessa toimeenpannaan keskeisiä selontekoon sisältyviä toimenpiteitä, että indikaattoreita pyritään uudistamaan ja tarkentamaan tarpeen mukaan.